

Forse verlaging partnerpensioenen schept behoefte aan risicoknip

De fiscaal maximale pensioenopbouw wordt per 1 januari 2014 en per 1 januari 2015 verlaagd. Tot dusverre is veel aandacht besteed aan de gevolgen voor het ouderdomspensioen. De gevolgen voor het partnerpensioen zijn ook fors en verdienen ook de nodige aandacht.

DOOR ROBBERT VAN WOERDEN

Zoals bekend wordt de AOW-leeftijd stapsgewijs verhoogd van 65 jaar naar 67 jaar. Uitgangspunt voor de aanvullende pensioenen is een pensioenleeftijd van 67 jaar per 1 januari 2014. Bovendien wordt het maximale opbouwpercentage verlaagd. De meeste pensioenregelingen in Nederland zullen per 1 januari 2014 moeten worden gewijzigd.

Het regeerakkoord van het kabinet Rutte II kondigt een verdere verlaging aan van het fiscaal maximale opbouwpercentage. Dit betekent dat een middenloongeregeling nog een maximaal opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen van 1,75% mag hebben (partnerpensioen maximaal 1,225%); een eindloongeregeling maximaal 1,5% (partnerpensioen maximaal 1,05%). Verder kondigt het regeerakkoord aan dat met het inkomen boven € 100.000 (drie keer modaal) niet langer fiscaal gunstig pensioen kan worden opgebouwd. Ook per 1 januari 2015 zullen veel pensioenregelingen moeten worden aangepast.

De mate waarin het partnerpensioen wordt verlaagd is mede afhankelijk van de wijze waarop het partnerpensioen wordt vastgesteld. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen:

- Een partnerpensioen op risicobasis
- Een partnerpensioen op opbouwbasis

Bovendien moet bij beschikbare premiereregelingen onderscheid gemaakt worden tussen regelingen op basis van staffel 2 en op basis van staffel 3.

Beschikbare premiereregelingen

Bij veruit de meeste beschikbare premiereregelingen wordt staffel 2 uit het staffelbesluit gehanteerd.

Staffel 2 is gebaseerd op een ouderdomspensioen en een uitgesteld partnerpensioen. Het partnerpensioen dat uitgekeerd moet worden bij overlijden vóór de pensioendatum wordt verzekerd met een risicoverzekering. De hoogte van het partnerpensioen vóór pensioendatum wordt meestal bepaald op basis van eindloon en op basis van het volledig aantal te bereiken dienstjaren. Bij staffel 3 wordt er vanuit gegaan dat er daadwerkelijk een tijdsevenredig partnerpensioen wordt opgebouwd dat direct ingaat na overlijden. Ook wanneer sprake is van staffel 3 zal er een risicoverzekering ten behoeve van het partnerpensioen zijn. Tijdens een dienstverband wordt immers het partnerpensioen bepaald op basis van salaris diensttijd. Het opgebouwde kapitaal is lang niet voldoende om het volledige partnerpensioen bij overlijden voor de pensioendatum te verzekeren. Staffel 3 komt steeds minder voor.

Staffel 2 en het partnerpensioen op risicobasis

De aangekondigde maatregelen uit het regeerakkoord zullen veel gevolgen hebben voor werknemers met een beschikbare premiereregeling op basis van staffel 2 uit het staffelbesluit. Allereerst zal de maximale spaarpremie voor elke werknemer die jonger is dan 65 jaar met bijna 30% dalen ten opzichte van 2013. Dat heeft belangrijke gevolgen voor het partnerpensioen na pensioendatum. Dat wordt, als slechts wordt gekeken naar de toekomstige opbouw dan ook naar verwachting bijna 30% lager. De verlaging voor het partnerpensioen vóór de pensioendatum is echter nog fors. Het voorbeeld in het kader geeft dit weer.



Robbert van Woerden
Senior manager bij KWPS
Pension/Employee Benefits/
Tax/Financial Planning

Voorbeeld

John Butter, 45 jaar, is getrouwd en neemt deel aan een beschikbare premieregeling op basis van staffel 2. Er wordt geen direct ingaand partnerpensioen opgebouwd. Wel wordt er een partnerpensioen op risicobasis verzekerd op basis van de volledig te bereiken diensttijd tot 65 jaar. Het partnerpensioen wordt bepaald op basis van 1,4% per dienstjaar maal de pensioengrondslag. Hij neemt sinds tien jaar deel aan de regeling. Zijn pensioengrondslag bedraagt € 40.000.

Miranda Woudstra is ook 45 jaar en werkt ook tien jaar voor de onderneming. Zij is lid van de raad van bestuur. Haar pensioengrondslag is € 300.000 per jaar. Ze heeft dezelfde pensioenregeling als John.

De werkgever is voornemens om op basis van een goed omschreven eenzijdig wijzigingsbeding de pensioenregeling aan te passen. In 2014 wordt de pensioenleeftijd in de regeling 67 jaar. Bovendien wordt het partnerpensioen voortaan bepaald op basis van 1,33% per dienstjaar. 1,33% is gelijk aan 70% van het nieuwe maximale eindloonpercentage van 1,9% in 2014. Per 1 januari 2015 wordt het partnerpensioen berekend op basis van maximaal 1,05% per dienstjaar en is het maximale pensioengevend loon van € 100.000 van toepassing.

Wat zijn de gevolgen voor het partnerpensioen van John en Miranda per 1 januari 2014 en 2015?

2013 en 2014

Voor zowel John als Miranda wordt het partnerpensioen in 2013 bij overlijden voor de pensioendatum vastgesteld op basis van 1,4% maal de pensioengrondslag maal 30 dienstjaren. Bij overlijden van John in 2013 is een partnerpensioen verzekerd van € 16.800; bij Miranda is een partnerpensioen van € 126.000 verzekerd. Per 1 januari 2014 wordt dit aangepast. Het partnerpensioen bij overlijden voor de pensioendatum wordt dan 1,33% maal de pensioengrondslag maal 32 dienstjaren. De verlaging van het opbouwpercentage wordt geheel gecompenseerd door de twee extra dienstjaren. De extra dienstjaren ontstaan door de verhoging van de pensioenleeftijd van 65 naar 67 jaar.

2015

De gevolgen voor het partnerpensioen zullen echter zeer fors zijn per 1 januari 2015. Het pensioengevend loon in de Wet op de loonbelasting 1964 omvat alle loonbestanddelen uitgezonderd de auto van de zaak. De aankondiging in het regeerakkoord om het pensioengevend loon te maximaliseren betekent dat er slechts pensioen kan worden opgebouwd over € 100.000 minus de AOW-franchise. In 2013 bedraagt de minimale franchise € 13.227. Naar verwachting zal de maximale pensioengrondslag in 2015 dan slechts circa € 86.000 bedragen. Dit heeft voor Miranda in het voorbeeld zeer grote gevolgen. Haar partnerpensioen bij overlijden voor de pensioendatum wordt namelijk nu als volgt bepaald:

Pensioengrondslag X percentage X aantal dienstjaren =
€ 86.000 X 1,05% X 32 = € 28.896.

Haar partnerpensioen was € 126.000 en wordt door de voorgestelde maatregelen in het regeerakkoord verlaagd naar € 28.896.

Er blijft dus nog maar 23% over van haar partnerpensioen bij vooroverlijden. Een daling dus van 77%. Het partnerpensioen van John daalt met 20%. Hij wordt getroffen door de verlaging van het opbouwpercentage maar heeft in tegenstelling tot Miranda geen last van de maximering van het pensioengevend loon.

Risicopartnerpensioenknp

Bij beschikbare premieregelingen wordt het partnerpensioen bij vooroverlijden bijna altijd berekend op basis van een eindloonsysteem. De dienstjaren bij een risicopartnerpensioen op eindloonsysteem worden vastgesteld op basis van de te bereiken dienstjaren. Omdat er voor 1 januari 2015 geen partnerpensioen bij vooroverlijden wordt opgebouwd, is er bij bovenstaande verlaging van het partnerpensioen geen sprake van het prijsgeven van partnerpensioen.

In de praktijk wordt weinig tot geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een knip aan te brengen in het risicopartnerpensioen. Voor Miranda zou een knip op 31 december 2014 als volgt werken. Eerst wordt berekend hoeveel partnerpensioen er zou zijn geweest in het geval er sprake was van een opbouwpartnerpensioen. Op 31 december 2014 is er sprake van 12

verstreken dienstjaren. Het opbouwpercentage voor het partnerpensioen is maximaal 1,33%. De pensioengrondslag bedraagt € 300.000. Hieruit volgt een "opgebouwd" partnerpensioen van € 47.880. Hierbij wordt opgeteld een partnerpensioen van 20 toekomstige dienstjaren

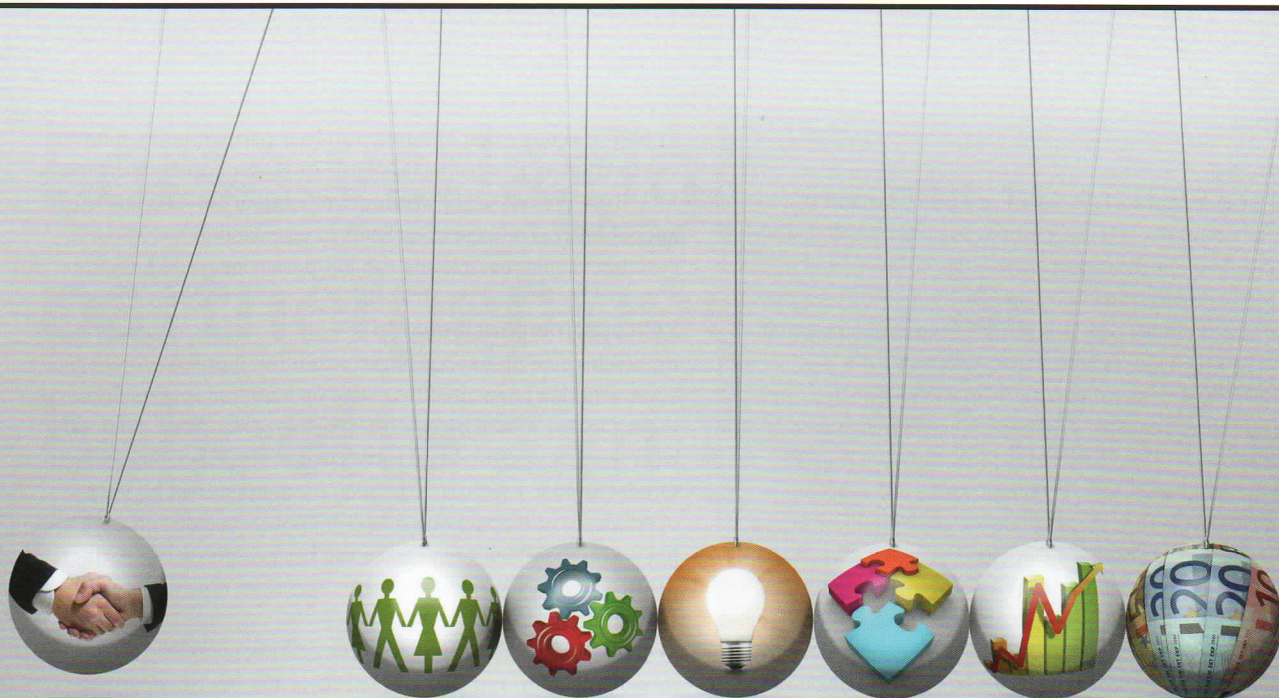
Maatregelen in regeerakkoord kunnen desastreus uitpakken voor partnerpensioen

maal een opbouwpercentage van 1,05% maal de pensioengrondslag van € 86.000. Dat is € 18.060. Met een risicopartnerpensioenknp bedraagt per 1 januari 2015 het partnerpensioen bij vooroverlijden voor Miranda € 65.940. € 37.044 wordt dan opgevoerd als een excedent. Dat wordt bij verhogingen van de pensioengrondslag in de toekomst niet verder verhoogd.

Naar mijn mening is het fiscaal mogelijk om deze knip toe te passen per 31 december 2014. Het valt immers binnen de kaders van de wetgeving in 2014. Het is echter nog niet geheel duidelijk of het excedent per 2015 gewoon mag blijven bestaan. Een bevestiging van de fiscus hiervan is wenselijk.

Als Miranda gebruik kan maken van de risicopartnerpensioenknp zal haar partnerpensioen bij vooroverlijden nog steeds aanzienlijk dalen. Het partnerpensioen van € 65.940 is echter ruim tweemaal zo hoog als het partnerpensioen zonder toepassing van de knip.

Uitvoerders zullen hopelijk de mogelijkheid van de risicopartnerpensioenknp in hun producten opnemen. Over het algemeen is deze mogelijkheid nog niet opgenomen. Daarmee dreigt er voor medewerkers met hoge salarissen een enorme verlaging van het partnerpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum. Het partnerpensioen voor pensioendatum is vaak ook voor deze medewerkers erg belangrijk. Een partner kan de enorme inkomsterugval na het overlijden van de medewerker vóór pensioendatum vaak niet opvangen met spaargeld. De partner heeft bovendien vaak



een veel lager inkomen uit arbeid. Ook zijn veelal verplichtingen aangegaan die passen bij het hoge salaris van de medewerker.

Wellicht dat de rijksoverheid ervan uit gaat dat de hogere inkomensgroepen die te maken krijgen met de forse verlaging van het partnerpensioen de mogelijkheden zullen hebben om zich bij te verzekeren. Dat zal vaak zo zijn. De medewerker regelt dan zelf een risicoverzekering of een erfrente. Verzekeraars mogen dan wel gezondheidswaarborgen vragen. Voor medewerkers die niet geheel gezond zijn kan dat problemen geven. Een aantal zal zich zelfs niet kunnen verzekeren. Voor deze groep kan de oplossing gezocht worden in een netto pensioenregeling. Uitwerking daarvan valt buiten het kader van dit artikel. Uitvoerders bieden dit helaas zelden of nooit aan..

Conclusie over partnerpensioen risicobasis

Vanaf 2015 wordt het partnerpensioen fors verlaagd. Die verlaging heeft met name gevolgen voor de hogere inkomensgroepen. Het toepassen van een risicopartnerpensioenknp zal vaak wenselijk zijn; uitvoerders zullen hun administratie daarop moeten inrichten.

Opbouwpartnerpensioen

Als partnerpensioen daadwerkelijk wordt opgebouwd dan is de berekeningswijze anders. Dan zal de opgebouwde aanspraak op partnerpensioen in stand blijven. Feitelijk is de uitkomst dan hetzelfde als met toepassing van de risicopartnerpensioenknp. Verschil is alleen dat daadwerkelijk een aanspraak op partnerpensioen is opgebouwd en deze een waarde in het economische verkeer heeft. Bij een opbouwpartnerpensioen is de terugval van het partnerpensioen dus minder fors. Toch zal ook hier vaak actie ondermo-

ten moeten worden. Voor hogere inkomensgroepen zal immers de verlaging van het partnerpensioen nog steeds behoorlijk zijn.

Beschikbare premie: staffel 3

Uitgangspunt van staffel 3 is dat uit de premie een ouderdomspensioen en een direct ingaand opgebouwd partnerpensioen wordt gefinancierd. Een zuivere toepassing van deze staffel betekent dat

Vanaf 2015 wordt partnerpensioen fors verlaagd

er (ook) daadwerkelijk partnerpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum wordt opgebouwd. Het stukje premie voor dit opbouwdeel wordt ook daadwerkelijk onttrokken uit de staffelpremie. In theorie kan

op 31 december 2014 hier een knip worden toegepast. Feitelijk is deze knip hetzelfde als wanneer er sprake is van een opbouwpartnerpensioen. In de praktijk echter zijn de producten meestal niet hierop ingericht. Een excedent voor het partnerpensioen kan bijvoorbeeld niet separaat geadmineistreerd worden.

Tot slot

De maatregelen in het regeerakkoord kunnen desastreus uitpakken voor het partnerpensioen. Dit geldt vooral als dit op risicobasis is toegezegd. Tegenwoordig is dit bij zeer veel pensioenregelingen het geval. De meeste uitvoerders zijn nog niet in staat om met een risicopartnerpensioenknp de terugval van het partnerpensioen voor met name hoge inkomens enigszins op te vangen. In dit artikel is een reëel voorbeeld gehanteerd waarin een partnerpensioen van € 126.000 door de fiscale maatregelen zou worden verlaagd naar circa € 28.000. Zo'n forse verlaging doet onwettelijk aan. ■